

фрагментов текстів определенного жанра; основного, который включает написание текста с использованием предложенных преподавателем опор и его редактирование, а также написание текста без опор и его редактирование.

Ключевые слова: компетентность в письме, первокурсники, английский язык, умения, этапы, интегрированный подход.

Levchyk N. S.

THE FORMATION OF WRITING COMPETENCE
OF FIRST-YEAR STUDENTS – FUTURE EFL TEACHERS

The article deals with the formation of writing competence of first year students – future teachers of English as a foreign language. The necessity to elaborate the methodology of forming first-year students' writing skills, which focuses on age peculiarities and the level of students' language skills, has been grounded in the article on the basis of scientific literature analysis and the results of the questionnaire carried out among the first year students – future teachers of English as a foreign language of Ternopil V. Hnatiuk National Pedagogical University. Factors which promote effective formation of writing competence of first-year students – future teachers of English as a foreign language (development of memory, attention, thinking, emotions; positive attitude to new impressions) and prevent it (psychological instability caused by new learning conditions, new demands; different levels of student writing skills; students' negative attitude to writing) have been analyzed. The demands for the level of first-year students' writing skills have been clarified. The effectiveness of the integrated approach which combines main features of product-oriented, process-oriented and genre approaches and is realized on three stages (propaedeutic aimed at developing spelling, lexical, grammar skills and ability to express in writing some thought in English; motivational which presupposes students' analysis of genre peculiarities and a text model; preparatory that includes developing ability to write parts of texts of a particular genre; main that consists of two sub-stages – writing a text with the use of keys and writing a text without keys) has been grounded in the article. Further steps of the investigation should be made in the direction of elaborating the model of teaching first-year students' writing skills.

Keywords: writing competence, freshmen, the English language, skills, stages, integrated approach.

УДК 378.147.016:656.61.052

Ліпиць Л. В.*

РОЛЬ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ СУДНОВОДІЇВ

У статті визначено роль соціокультурної компетентності у професійній діяльності майбутніх судноводіїв. Проаналізовано умови праці в багатонаціональному екіпажі. Виявлено значущість соціокультурних знань для роботи з представниками різних національностей. Автор доводить важливість формування соціокультурної компетентності майбутніх судноводіїв, тому що вони працюють, як правило, у багатонаціональних екіпажах. Розглянуто поняття «соціокультурна компетентність» та основні її компоненти. Обґрунтовано необхідність формування соціокультурної компетентності при вивченні англійської мови. Сформульовано завдання подальшого наукового пошуку.

Ключові слова: соціокультурна компетентність, багатонаціональний екіпаж, англійська мова, безпека, професійна діяльність.

Сьогодні процес створення єдиного освітнього простору націлений на зближення народів європейських країн і має відбуватися в умовах поваги до різних культур, мов,

© Ліпиць Л. В.

національних систем тощо. Ураховуючи вищезазначене, виникає потреба подолати мовні бар'єри, що стоять на заваді до взаєморозуміння і співробітництва між народами.

Подолати мовні бар'єри намагаються фахівці багатьох галузей виробництва, діяльність яких безпосередньо пов'язана з носіями іншої мови. До них відносимо й судноводіїв міжнародних рейсів.

Зазначимо, що морські зарубіжні установи відзначають збільшення кількості аварій на суднах з багатонаціональними екіпажами. Серед причин, що призводять до аварійних ситуацій, названо такі: розбіжності в розумінні культурних особливостей представників різних націй, стереотипи поведінки, міжкультурні конфлікти під час виконання посадових обов'язків, порушення толерантності при спілкуванні, виявлення дискримінації.

Мета статті полягає в дослідженні та визначенні ролі соціокультурної компетентності у професійній діяльності майбутніх судноводіїв.

Феномену соціокультурної компетентності останнім часом приділяється більше уваги. У своїх роботах до його вивчення зверталися М. Максимець, І. Мінчак, О. Михайлова, П. Сисоєв, М. Бахтін, О. Коломінова, В. Сафонова та інші.

Очевидно, що основні підходи до формування соціокультурної компетентності студентів морських закладів змінилися відповідно до змін в освіті III тисячоліття, яка є однією з найвищих моральних цінностей суспільства, глобальним фактором розвитку людства.

Підкреслимо, що до основних підходів до формування соціокультурної компетентності майбутніх судноводіїв відноситься орієнтація освіти в напрямку миру і взаєморозуміння. Своєю чергою до основних принципів виховання в напрямку миру належать такі чинники, як повага до різних культур, цивілізацій, цінностей, а також до прав та основних свобод людини, усвідомлення зростаючої взаємозалежності між народами і націями, а також необхідності міжнародного співробітництва [2, с. 154].

Однією з головних особливостей професійної діяльності майбутніх судноводіїв є те, що вона відбувається в умовах перебування їх у полікультурному екіпажі. Саме тому їм необхідно знати англійську мову, яка є міжнародною мовою спілкування моряків.

До речі, згідно із Загальноєвропейськими Рекомендаціями з мовної освіти комунікативна мовленнєва компетенція складається з певних компонентів, серед яких і соціолінгвістичний. До його складу входять зокрема знання, вміння і навички. Соціолінгвістичні компетенції стосуються соціокультурних умов користування мовою [1].

Через чутливість до соціальних конвенцій (правил ввічливості, норм) соціолінгвістичний компонент наповнює весь процес спілкування між представниками різних культур – навіть тоді, коли його учасники не усвідомлюють цього впливу. Отже, однією з цілей навчання англійської мови має бути формування соціокультурної компетенції особистості майбутнього судноводія.

Соціокультурна компетенція складається з країнознавчої, лінгвокраїнознавчої та предметної субкомпетенцій. Країнознавча субкомпетенція включає знання про культуру країни, мова якої вивчається. Лінгвокраїнознавча складова передбачає володіння особливостями мовленнєвої та немовленнєвої поведінки носіїв мови в різних ситуаціях спілкування. Предметна, або галузева, субкомпетенція означає певні фонові знання в різних галузях, а також опанування професійною мовою та термінологією в цих галузях [4, с. 10].

Соціокультурна компетентність майбутніх судноводіїв формується протягом тривалого часу в процесі професійно-особистісного зростання фахівців, їх самостійної діяльності, шляхом набуття професійного досвіду.

Слід зазначити, що у зв'язку з упровадженням компетентнісного підходу особливого значення набуває спроможність використання соціокультурних знань

у професійній діяльності. Соціокультурна компетентність майбутнього судноводія міжнародних рейсів має поєднувати як теоретичний, так і практичний аспекти для використання у професійній діяльності в багатонаціональному середовищі.

Майбутні судноводії мають бути готовими до міжкультурної комунікації, мати сформовану інтеркультурну та транскультурну свідомість для визнання існування іншої національно-культурної ідентичності, яка є рівноправною з їх власною культурою. Таким чином, соціокультурна компетентність є частиною загальної та професійної культури особистості, оволодіння якою відкриває шлях до універсалізації якостей людини, сприяє кращому розумінню нею свого призначення у світі, формуванню загальнолюдських цінностей.

Треба зазначити, що у своїй професійній діяльності майбутні судноводії постійно контактують із представниками різних країн, які є носіями ментальних особливостей, певних релігійних норм, національних якостей.

Вивчення англійської мови є головною передумовою досягнення адекватного взаєморозуміння між співрозмовниками, які належать до різних культур. Англійська мова викладається не тільки як засіб спілкування, здобуття додаткової інформації, а й стає засобом відкриття іншого культурного світу, осягнення складності та багатогранності рідної мови й національної культури, національного достоїнства та рівності, засобом громадської освіти, розвитку особистості, її індивідуальних пізнавальних здібностей, соціальних можливостей, культурних потреб.

На особливу увагу заслуговує формування на заняттях з англійської мови міжкультурних умінь і навичок, які включають:

- здатність привести до спільного знаменника рідну й іноземну культури;
- культурну чутливість і здатність визначити й використати стратегії для контакту з представниками інших культур;
- здатність виконувати роль культурного посередника між рідною культурою та іноземною, успішно долати міжкультурні непорозуміння та конфліктні ситуації;
- здатність долати стереотипи у стосунках.

За такого підходу англійська мова викладається не тільки як засіб спілкування, здобуття додаткової інформації, відкриття іншого культурного світу, але й стає засобом осягнення складності та багатогранності рідної мови та національної культури, національного достоїнства та рівності, засобом громадської освіти, а також формування особистості та її індивідуальних пізнавальних здібностей, соціальних можливостей, культурних потреб.

Важливим напрямком у процесі вивчення англійської мови є формування майбутнього судноводія як культурного посередника в ситуаціях міжкультурного спілкування (як суб'єкта діалогу культур). Тому ефективність навчання англійської мови безпосередньо залежить від ступеня наближення процесу передання знань, формування навичок і вмінь до реальних умов їх практичного застосування.

Отже, організація процесу навчання має будуватися так, щоб англійська мова вивчалася як феномен національної культури народу, як модель бачення світу цим народом. За таких умов студенти зможуть почувати себе на рівних з носієм мови в ситуаціях повсякденного та професійного спілкування.

Очевидним є те, що сучасний судноводій, який працює в багатонаціональному екіпажі, має розуміти, що успіх рейсу визначається не тільки фаховою підготовкою членів команди, але й людськими стосунками. Адже злагоджені дії екіпажу, позитивний моральний та психологічний клімат, взаємопідтримка, співчуття, відсутність конфліктів, взаємоповага сприяють повноцінному функціонуванню суднового екіпажу. З огляду на це можна стверджувати, що соціокультурна компетентність майбутніх судноводіїв є однією з умов безпечної життєдіяльності судна, адже відсутність знань соціокультурного характеру може призвести до конфронтаційних відносин

за національними, політичними та релігійними питаннями, що своєю чергою може вплинути на результативність роботи членів суднового екіпажу.

Зазначимо, що майбутні судноводії міжнародних рейсів, виконуючи свої професійні функції, мають ставитися без упередження до представників інших країн і уникати можливого зневажливого ставлення до них з боку інших членів суднової команди.

Важливим чинником на судні є спілкування та співпраця з підлеглими будь-якої національності, статі, віку, релігійної приналежності, культури тощо. Потрібно також враховувати особливості різних етнічних груп, що перебувають на борту судна, та встановлювати між ними доброзичливі стосунки, тобто формувати команду, здатну ефективно працювати та злагоджено діяти як у звичайних, так і екстремальних ситуаціях [3, с. 126-127].

З метою забезпечення безпечної роботи в умовах багатонаціонального екіпажу майбутнім офіцерам потрібно формувати у всіх членів суднової команди терпимість, толерантне ставлення до інших релігій, культур, національностей. Більше того, для кращого налагодження дружніх стосунків потрібно сприяти проведенню різних соціальних заходів, під час яких члени екіпажу зможуть дізнатися більше один про одного.

Отже, соціокультурна компетентність займає вагомe місце у професійній діяльності майбутніх судноводіїв і потребує подальшого вивчення.

Література:

1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. українського видання доктор пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва. – К. : Ленвіт, 2003. – 243 с.
2. Ліпшиць Л. В. Роль викладача в формуванні соціокультурної компетентності майбутніх судноводіїв міжнародних рейсів / Л.В.Ліпшиць // Педагогические основы становления субъектности в образовательном пространстве: проблема, поиск, решение : сборник научных трудов участников Международной научно-практической конференции / под ред. Р. К. Серёжниковой (г. Биробиджан, 29 октября 2013 г.). – Биробиджан : ФГБОУ ВПО «ПГУ им. Шолом-Алейхема», 2013. – 194 с.
3. Торський В. Г. Управление судовыми экипажами : учебно-практическое пособие / В. Г. Торський, В. П. Топалов. – Изд. 2-е, исправ. и дополн. – Одесса : Астропринт, 2011. – 244 с.
4. Шукин А. Н. Методика обучения иностранным языкам : курс лекций / А. Н. Шукин. – М. : Издательство УРАО, 2002. – 288 с.

Липшиць Л. В.

РОЛЬ СОЦИОКУЛЬТУРНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ В ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ БУДУЩИХ МОРЯКОВ

В статье определена роль социокультурной компетентности в профессиональной деятельности будущих судоводителей. Проанализированы условия работы в многонациональном экипаже. Выявлено значимость социокультурных знаний для работы с представителями разных национальностей. Автор раскрывает важность формирования социокультурной компетентности будущих судоводителей, потому что они работают, как правило, в многонациональных экипажах. Рассмотрено понятие «социокультурная компетентность» и основные ее компоненты. Обоснована необходимость формирования социокультурной компетентности при изучении английского языка. Сформулированы задачи дальнейшего научного поиска.

Ключевые слова: социокультурная компетентность, многонациональный экипаж, английский язык, безопасность, профессиональная деятельность.

Lipshyts L. V.

ROLE OF SOCIOCULTURAL COMPETENCE FOR THE FUTURE NAVIGATORS' PROFESSION

In the article the role of sociocultural competence for future navigators' profession is presented. It is analyzed the conditions of work in multilingual crew.

It is defined the importance of sociocultural knowledge to work with representatives of different nationalities. It is proved that sociocultural knowledge is very important for seamen because they can realize common values of different nations, belonging to common social and cultural spheres.

The author exposes the importance to develop sociocultural competence of future navigators because they work as a rule in multilingual crews. It is described the concept «sociocultural competence» and its main components. Sociocultural competence can be developed during long period of time, in the process of obtaining individual experience.

The author states that learning English is one of the main factors to achieve mutual understanding between people of different countries. It is said that lack of sociocultural knowledge can lead to misunderstanding and conflicts.

The need to form tolerant attitude to different cultures, religions etc. in multilingual crew is considered because it can ensure safe operation on the ship.

It is proved the necessity to develop sociocultural competency while learning English. On the basis of analysis it is discovered that to develop sociocultural competence of the future navigators is quite necessary. The tasks for further scientific research are formulated.

Keywords: sociocultural competence, multilingual crew, English, safety, professional activity.

Рецензент: Слюсаренко Н.В.

УДК 81.42 +801.631.5=111

Микитишин А. А.*

ПЕДАГОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ЗАСТОСУВАННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО КУРСУ
У ПРОФЕСІЙНІЙ ІНШОМОВНІЙ КОМУНІКАТИВНІЙ ПІДГОТОВЦІ
МАЙБУТНІХ ПРОГРАМІСТІВ

У статті визначено поняття інформаційних і веб-технологій, висвітлено різні теорії щодо їх інтерпретації в сучасній науковій літературі, подано різні підходи до тлумачення їх ролі в навчанні майбутніх програмістів, виявлено структурні елементи дистанційного курсу як веб-технології, обґрунтовано педагогічну доцільність його застосування у формуванні професійної іншомовної комунікативної компетентності студентів технічних спеціальностей, схарактеризовано шляхи його застосування на практиці з метою оптимізації подання навчального матеріалу та проаналізовано педагогічні й специфічні принципи реалізації дистанційного курсу в навчанні з метою іншомовної професійної підготовки майбутніх програмістів.

Ключові слова: інформаційна технологія, веб-технологія, дистанційний курс, професійна іншомовна комунікативна підготовка, майбутні програмісти.

Сучасна система вищої освіти в Україні зазнає істотних змін, пов'язаних із пришвидшеним розвитком новітніх технологій, наслідками глобалізації та створенням єдиного інформаційного простору. Усі ці чинники призводять до значних інновацій у сфері освіти, особливо коли мова йде про організацію навчального процесу студентів-програмістів, для яких робота з інформаційними та веб-технологіями є професійною діяльністю. Наявність різноманітних інформаційних і веб-технологій дозволяє якісно покращити зміст навчального процесу та впровадити нові методи та форми навчання. Однією з таких технологій є дистанційний курс, який подає

© Микитишин А. А.